

DRAGUTIN ROSANDIĆ – ZNANSTVENIK, KNJIŽEVNI TEORETIČAR I ZALJUBLJENIK U LIKU (1930. – 2019.)

Izniman znanstvenik nacionalnoga i međunarodnoga značaja u području metodičke znanstvene misli, promicatelj suvremenoga obrazovnog sustava promišljena kroz prizmu najuspješnijih europskih obrazovnih rješenja, velik u svojim idejama, jedinstven u komunikacijskim i nadasve ljudskim vrijednostima, Dragutin Rosandić cijeloga je svog plodonosnog znanstvenoistraživačkog rada bio i ostao vezan uz Liku, kao sugrađanin, prijatelj, učitelj, znanstveni suputnik naraštajima koji su se napajali na izvorima njegove stvaralačko-poticajne energije. Ljubav prema zavičaju, zavičajnoj povijesti i kulturi ponio je iz djetinjstva i ugradio je u prepoznatljiv autorski, znanstveni i osobni identitet.

Dragutin Rosandić rodio se u Gospiću 18. kolovoza 1930. godine. U Gospiću je završio osnovnu školu, gimnaziju i dio učiteljske škole. Diplomirao je na Filozofskome fakultetu u Zagrebu jugoslavistiku i rusistiku; doktorirao 1965. temom *Pripovjedna proza Vjenceslava Novaka*. Kao profesor hrvatskoga jezika radio je u mnogim mjestima: Zlutar, Bedekovčina, Varaždin, Karlovac, Zagreb. Na Filozofskome fakultetu u Zagrebu počeo je raditi 1962.; od 1968. bio je voditelj Katedre za metodiku nastave hrvatskosrpskoga jezika; od 1977. radio je kao redoviti profesor do umirovljenja 2000. godine, nakon čega je vrlo aktivno nastavio svoj znanstvenoistraživački rad, prije svega unutar metodičke znanstvene misli. Gostovao je na nizu stranih sveučilišta: Pečuh, Ljubljana, Berlin, Göteborg, Lund, a u Švedskoj je kao gostujući profesor boravio 1982. – 1992. Utemeljivši zagrebačku metodičku školu, a time i metodiku kao znanstvenu disciplinu, svoj je pristup književnim tekstovima zasnivao na različitim književnim teorijama (od lingvostilističke, preko strukturalne do teorije recepcije), zagovarajući kreativnost nastave književnosti temeljene na doživljajno-spoznajnoj percepciji. Izravno je sudjelovao u obrazovanju znanstvenoga kadra koji je afirmirao metodiku kao znanstvenu i nastavnu disciplinu na pedagoškim akademijama, fakultetima, zavodima za školstvo i prosvjetnim tijelima koja se bave unapređivanjem školstva. Autor je niza znanstvenih radova i monografija bez kojih je neizostavno bavljenje metodikom na osnovnoškolskoj, srednjoškolskoj i visokoškolskoj razini, čime je obuhvatio cjelokupan sustav nastave hrvatskoga jezika. Na njegovoj knjizi *Metodika književnog odgoja i obrazovanja* (1986.) obrazovane su generacije kvalitetnih profesora hrvatskoga jezika i književnosti koji svoje poznavanje struke, vlastitih i otkrivanja učeničkih kreativnih potencijala duguju upravo profesorovim nastojanjima

da od nastave hrvatskoga jezika načine metodičku svečanost na radost učenika i učitelja. I ostale studije tomu idu u prilog: *Metodički pristup romanu* (1972.), *Problemska, izborna i stvaralačka nastava* (1975.), *Književnost u osnovnoj školi* (1976.), *Riječ materinska* (1983.), *Riječ hrvatska u višejezičnome i višekulturnome ozračju* (1991.), *Novi metodički obzori* (1993.), *Hrvatski jezik u srednjoškolskoj nastavi* (1996.), *Od slova do teksta i metateksta* (2002.), *Kurikulski metodički obzori* (2003.), *Metodika nastave književnosti* (2005.), *Učitelj učitelja: moje prosudbe i prosudbe mogega opusa* (2010.) i dr.

Dragutin Rosandić osnovao je Sekciju za metodiku u Društvu sveučilišnih nastavnika te je bio njezin prvi predsjednik. Sekcija je postala znanstvena tribina na kojoj su se izmjenjivale različite teme i predavači iz Hrvatske i drugih sredina. Godine 1998. imenovan je za predsjednika Hrvatskoga školskog vijeća sa zadaćom pripreme projekta o promjenama hrvatskoga školskog sustava. Pripremio je niz projekata: eksperimentalni projekt za stvaranje novoga udžbenika iz hrvatskoga jezika za gimnazije, projekt za pripremanje Krležinih tekstova za školsku lektiru, projekt za pripremanje školske lektire, za praćenje i vrednovanje udžbenika iz hrvatskoga jezika, projekt za snimanje televizijske emisije o čitanju, scenarij za snimanje element-filma o Juri Kaštelanu, projekt o timskoj nastavi, o zavičajnoj nastavi, projekt o povezivanju umjetnosti u nastavi književnosti, o utvrđivanju kreativnosti u pismenome izražavanju, projekt o predusretanju i otklanjanju jezičnih (gramatičkih i stilskih pogrešaka) u pismenome izražavanju, o snimanju televizijske emisije o komunikacijskome pristupu u nastavi jezika, projekt za oblikovanje zvučne čitanke iz književnosti i dr. Suradivao je u elektroničkim i tiskovnim medijima otvarajući put medijskoj metodici i digitalizaciji u obrazovanju. Jedan je od najplodonosnijih autora srednjoškolskih udžbenika hrvatskoga jezika i književnosti i priručnika za nastavnike te vodeći metodičar nastave hrvatskoga jezika i književnosti. Autor je udžbenika i priručnika za nastavu hrvatskoga jezika i književnosti u inozemstvu, čime je pridonio očuvanju hrvatskoga identiteta izvan domovine. Unutar znanstvenometodičkoga, književnopovijesnoga, književnoteorijškoga i priređivačkoga rada značajno mjesto u hrvatskoj znanosti o književnosti zauzimaju njegovi književnoznanstveni prilozi (studije, kritike, prikazi, eseji, recenzije, osvrti) vezani uz različita književnopovijesna razdoblja, analize i ocjene književnih djela, jezikoslovne prosudbe, priređivački rad na lektirnim djelima te izradu književnih portreta iz svjetske (Lav Nikolajevič Tolstoj, Thomas Mann, Marcel Prouste, Albert Camus, Maksim Gorki i dr.) i iz hrvatske književnosti (Miroslav Krleža, Vjenceslav Novak, Ante Kovačić, Slavko Kolar, Ksaver Šandor Gjalski, Antun Gustav Matoš, Ivan Goran Kovačić, Dragutin Tadijanović, Anka Petričević i dr.). Posebno mjesto u njegovu književnoznanstvenom radu pripada interpretaciji zavičajnih

književnika kao i priređivački rad na djelima ličke tematike (Mile Budak, Pero Budak, Jure Turić, Luka Perković, Jure Karakaš, Grga Rupčić i dr.). Implementiranje književno-znanstvenih tekstova u metodičke znanosti, prijenos književne estetike u čitateljski književni obzor jesu odlike po kojima zauzima posebno mjesto u hrvatskoj znanstvenoj metodičkoj misli. U okviru promišljanja suvremenoga obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj Rosandić je temeljem sustavnoga proučavanja kurikulumske teorije i metodologije, zasnovane na iskustvima europskoga obrazovnog standarda, ponudio niz konstruktivnih prijedloga za osmišljavanje pojedinačnih kurikula u svjetlu nacionalnoga i interkulturalnoga promišljanja. Zbog svoga znanstvenog, stručnog i praktičnog rada kojim je pokrenuo suvremeni metodički način mišljenja i interdisciplinarnoga povezivanja znanstvenih spoznaja radi školskoga poučavanja ubraja se među najveće metodičare u Hrvatskoj uopće. Dobitnik je niza nagrada i priznanja: Nagrada “Ivan Filipović” za unapređivanje obrazovanja, Nagrada “Ivan Filipović” za znanstveni rad u području obrazovanja, Državna nagrada “Ivan Filipović” za životno djelo, Nagrada “Davorin Trstenjak” za najboljega pisca udžbenika, Nagrada Školskih novina za informiranje u obrazovanju “Tone Peruško”, Medalja Sveučilišta u Göteborgu (Švedska) za unapređivanje nastave materinskoga jezika u dijaspori, Priznanje Slavenskoga instituta u Lundu (Švedska) za unapređivanje nastave materinskoga jezika u dijaspori i sudjelovanje u JUBA projektu, Priznanje Grada Gospića.

Rosandićev znanstvenoistraživački rad na povijesti hrvatske književnosti započeo je pedesetih godina prošloga stoljeća pod mentorstvom akademika Ive Frangeša. Rad na doktorskoj disertaciji pod nazivom *Pripovjedna proza Vjenceslava Novaka* bio je uvod u njegovo bavljenje zavičajnim književnicima. Uronjenost u zavičajnu sredinu i svekoliku semantičku polifoniju rodnoga kraja uvjetovala je izgradnju njegova prepoznatljiva autorskoga identiteta u okvirima književno-znanstvenoga istraživačkog rada. Ovoga iznimnog znanstvenika istančanoga osjećaja za estetiku izričaja odlikuje raznolikost znanstvenih pristupa, uz njihovu primjenjivost na analizu zavičajnoga književnog opusa. U kontekstu europske integracije i uključivanja hrvatskoga kulturnog, obrazovnog sustava u europski, pitanje zavičajnosti, pristup zavičajnim temama te očuvanje nacionalnoga identiteta stavljeni su pred nove izazove. Rosandićevom interpretacijom zavičajne književnosti, izradom portreta zavičajnih ličkih književnika otvoren je put usustavljanju poetike ličke zavičajne književnosti.

Iznimno zahtjevan, ali višestruko poticajan priređivački rad na lektirnim djelima pretpostavlja interdisciplinarnost znanstvenoistraživačkoga pristupa kojemu se Dragutin Rosandić u namjeri da mladim čitateljima učini bliskima raznolike književne svjetove prepustio s punim znanstvenoistraživačkim žarom, objedinjujući spoznaje književnoga teoretičara i metodičara. U priređivačkome radu na lektirnim naslovima

Rosandić je u suradnji sa svojim sustručnjacima priredio lektirni niz klasika hrvatske i svjetske književnosti, ali i zavičajnih pisaca od kojih izdvajam priređivanje *Mećave* Pere Budaka te izabranih novela *Opanci dida Vidurine* Mile Budaka. U svome je priređivačkom radu na svim lektirnim naslovima primijenio novi model školske lektire, uspijevajući njime, zahvaljujući primjerenom metodičkom instrumentariju, učiniti učenicima pristupačne autore i djela za koje se u prvi mah čini da im nisu prikladni. Imajući uvijek na umu mladoga čitatelja, Rosandić je svoj priređivački rad temeljio na bogatome, kulturološki opravdanom i utemeljenom metodičkom instrumentariju s nizom autentičnih podataka o piščevim stvaralačkim nadahnućima, svjedočeći o snazi umjetničke inspiracije, dubokoj proživljenosti književnoga svijeta, poistovjećenosti s likovima i situacijama. Metodički instrumentarij zasnivao je na žanrovskoj raznolikosti djela, ostvarujući izniman čitateljski uspjeh, o čemu svjedoče i rezultati njegovih istraživačkih radova u zemlji i inozemstvu.

Odlaskom profesora Dragutina Rosandića, velikoga znanstvenika, metodičara, književnoga teoretičara, povjesničara i zaljubljenika u Liku, utihnula je metodička znanstvena misao, zastali su učenici i učitelji kojima su profesorove riječi bile poticaj za poniranje u kreativnost osobnoga poziva, utihnula je voljena rodna Lika. Nakratko. Prizivajući u sjećanje vedrinu njegova duha, ohrabrenje svima koji smo krenuli putovima otkrivanja književnih svjetova mladima, sigurna sam da će generacije koje dolaze baštiniti najbolje vrijednosti najvećih, među kojima ostavština profesora Dragutina Rosandića ima posebno mjesto.

Sanja Vrcić-Mataija